

переживаються – здивування, радість успіху, гордість в разі вирішення завдання, схвалення дорослих, – створюють у неї впевненість у своїх силах, стимулюють до нового пошуку.

Отже, якісна характеристика процесу пізнавального розвитку найперше виявляється зародженні і формуванні пізнавальної активності, яка в свою чергу характеризується пізнавальною потребою. Основними проявами є:

- увага і особливий інтерес до предмета;
- емоційне ставлення до предмета, різноманітність емоцій (подив, захоплення, радість новизни);
- дії, спрямовані на ознайомлення, розпізнавання нового предмета тощо;
- тривалість інтересу до нового матеріалу[2].

Отож, важливим є не пропустити мотиваційні аспекти, формувати готовність до пізнання, а не тільки озброювати способами. Майстерність виховного впливу полягає в тому, щоб пробудити і спрямувати саморух, саморозвиток, самостійну діяльність дитини, її пізнавальну активність, творчу ініціативу як у розв'язанні природних життєвих ситуацій, так і спеціально створюваних дорослим. Основною метою має бути пошук такого способу організації життя дітей в групі, щоб перед ними відкривався чудовий світ у живих фарбах, яскравих і трепетних звуках, через казку, фантазію, гру, неповторну дитячу творчість.

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. ж-лу “Дошкільне виховання”, 1999. – 59с.
2. Індивідуалізація виховання дошкільника.: Навчальний посібник/ Ладивір С.О., Піроженко Т.О. та ін. – К. ,2007. – 152с.
3. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посібник] / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 243с.
5. Лазарович Н. Природа – джерело обдарованості. – Програма розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дітей старшогодошкільного віку. – Івано-Франківськ, 2006. – 31 с.
6. Лазарович Н. Обдарованість у дошкільному віці: Навчально- методичний посібник. – Берегово, ПНВЗ “Галицька академія”, 2009. – 220 с.

The value of cognitive activity of early age children for development intellectual skills is analyzed in the article. Using of interactive education as an important factor for the development of early age children's abilities are substantiated. The main tasks of interactive education of the preschoolers are showed and analyzed.

Key words: *cognitive activity, cognitive abilities, interactive education, intellectual skills, educational process, early age, tasks.*

УДК 373.2:792.07
ББК 71.100.544

Лілія Макаренко

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ФУНДАМЕНТ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

У статті розглядаються вимоги щодо організації театралізованої діяльності в сучасному дошкільному навчальному закладі, які відображені в Базовому компоненті дошкільної освіти.

Ключові слова: Базовий компонент дошкільної освіти, компетенція, театралізована діяльність, діти старшого дошкільного віку, модель програми “Вітаю тебе, театре!”.

Постановка проблеми. Відновлення в Україні державності, відродження культурно-історичного досвіду та національних традицій висувають завдання гармонійного, цілісного розвитку дитини як особистості. Про це зазначається в основних державних документах: Законі України “Про дошкільну освіту” (2001 р.), Державній цільовій соціальній програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (2011 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр. (2012 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти (нова редакція 2012 р.) та інші.

Аналіз досліджень і публікацій. Психолого-педагогічні дослідження (І. Бех, І. Зязюн, О. Кононко, Л. Масол, Н. Миропольська, Т. Науменко, С. Соломаха, О. Щолокова та інші) та передова педагогічна практика (О. Аматыєва, Є. Белкіна, Т. Гримова, Н. Куфко, О. Полякова та інші) звертають увагу на потребу формування естетичного досвіду дітей. На жаль, серед засобів, що сприяють цьому, мистецтво театру посідає незначне місце. Вихід із такої ситуації полягає у ширшому застосуванні в педагогічному процесі різних видів мистецтва, серед яких особлива роль належить театру і театралізованій діяльності.

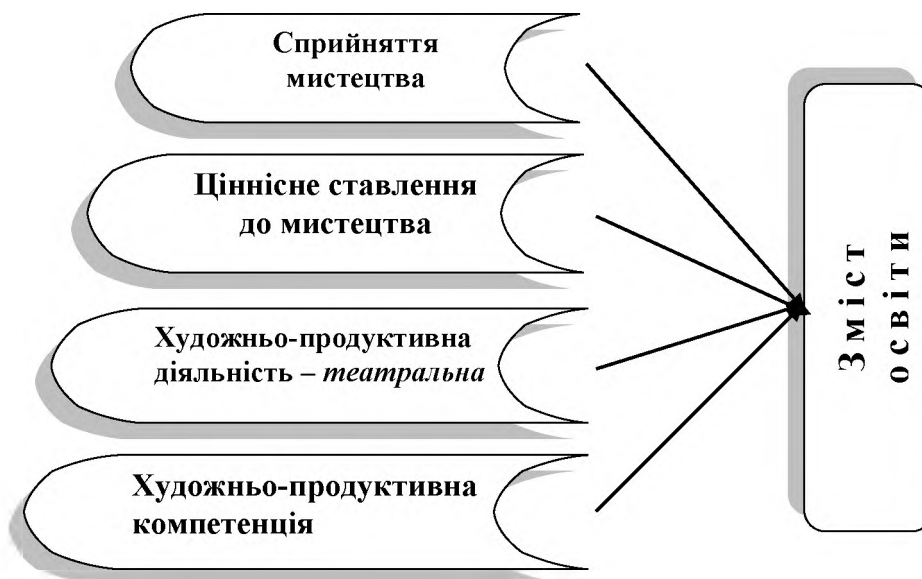
Метою статті є розглядання змісту Базового компоненту дошкільної освіти у контексті формування відповідних компетенцій підготовки дітей до театралізованої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Актуальність нової редакції Базового компонента дошкільної освіти (2012 р.) обумовлена соціальною необхідністю зміни знаннєвої орієнтації при організації педагогічного процесу на особистісно-ціннісну та його узгодження з Державним стандартом початкової загальної освіти.

Базовий компонент дошкільної освіти відображає вимоги до оновленого змісту освіти дошкільника, зокрема до естетичної вихованості дитини. Одним із пріоритетів розвитку дошкільника є освітня лінія “Дитина у світі культури”, яка висвітлює сутність та специфіку театралізованої діяльності. Розглянемо вимоги щодо організації театралізованої діяльності в сучасному дошкільному навчальному закладі, які відображені в Базовому компоненті дошкільної освіти.

З огляду на те, що у змісті “Базового компонента дошкільної освіти” весь матеріал побудовано відповідно до вікових можливостей дітей на основі компетентнісного підходу, йдеться про необхідність “формування у дитини чуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури. Результатом оволодіння дитиною різними видами художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об’єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання” [1, 7–8].

Освітня лінія “Дитина у світі культури” Базового компонента дошкільної освіти завершується узагальненим визначенням результату освітньої роботи – сформованістю даного виду компетенцій (зміст освітньої лінії “Дитина у світі культури” Базового компонента дошкільної освіти представлено на рис. 1).

Рис. 1. Освітня лінія “Дитина у світі культури”: світ мистецтва

Зміст Базового компоненту дошкільної освіти пропонуємо розглянути у контексті формування відповідних компетенцій підготовки дітей до театралізованої діяльності, що відповідають сучасним освітнім стандартам.

Першим компонентом у змісті освіти є *сприйняття мистецтва*, що передбачає формування у дошкільників вибіркового ставлення до окремих видів мистецької діяльності, упізнавання різних видів театрального мистецтва, вміння адекватно сприймати засоби образної (жести, пози, міміка, пантоміміка) та емоційної (інтонація) виразності, увиразнювати образи творів мистецтва у монологіях і діалогах.

Ціннісне ставлення до мистецтва формує такі компетенції у дітей дошкільного віку: прийняття та визнання українських мистецьких традицій, фольклору, різних видів театру; насолода виставою, емоційна оцінка діяльності безпосередніх учасників вистави (режисерів, акторів, музикантів, художників) та опосередкованих учасників вистави (костюмерів, білетерів, освітлювачів тощо); знання творів улюблених вітчизняних і зарубіжних авторів; виокремлення жанрів театрального мистецтва (ляльковий, драматичний, опера, балет).

Наступним компонентом освітньої лінії “Дитина у світі культури” є *художньо-продуктивна діяльність (театральна)*, що ознайомлює дітей із театром як культурною установою, історією його виникнення. Формує інтегровані навички перевтілення у сценічні образи (позитивний, негативний) за допомогою експресивних засобів (пози, жести, міміка, пантоміміка, мовлення, музика), сприяє запам’ятовуванню дитиною сюжетної послідовності вистави, а також вмінню входити в роль і своєчасно включатися в дію.

Художньо-продуктивна компетенція формує у дітей уміння готувати декорації та елементи костюмів, вибирати та розігрувати ролі відповідно до сюжетної лінії вистави, уявляти себе слухачем, глядачем, виконавцем, володіти прийомами ляльководіння; також візуалізує інтереси дошкільнят у творчих завданнях (малюнки, ігрова діяльність, розв’язання ребусів, кросвордів тощо).

Отже, зміст освітньої лінії “Дитина у світі культури” Базового компонента дошкільної освіти вводить дошкільника у світ практичної та духовної діяльності людей, розвиває потребу в реалізації власних творчих здібностей, вчить отримувати

задоволення не тільки від результатів, а й від процесу творення, вправляє в умінні цінувати рукотворні вироби, культивує інтерес до надбань світової та національної культури.

Державний стандарт дошкільної освіти України – Базовий компонент дошкільної освіти – реалізується Програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку та відповідним навчально-методичним забезпеченням. Аналіз чинних програм виховання і навчання дітей дошкільного віку свідчить про те, що в них простежується тенденція державної підтримки естетичного розвитку дошкільників засобами театрального мистецтва. Особливістю цих програм є визначення пріоритетності театралізованої діяльності та сприяння її активному впровадженню в практику дошкільних навчальних закладів.

Важливість естетичного виховання обумовила появу парціальних освітніх програм, одна з яких – Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі “Грайлик” (авт.: Березіна О.М., Гніровська О.З., Линник Т.А.).

Розробка авторської програми “Вітаю тебе, театре!” зумовлена потребою залучення дітей до театральної культури. Програма відображає один із можливих варіантів методичного забезпечення Базового компонента дошкільної освіти, де найважливішими результатами опанування мистецької діяльності в дошкільному віці є усвідомлення дитиною себе суб’єктом творчості, митцем, здатним не лише відтворювати здобуті враження, а й інтерпретувати їх, збагачувати власним досвідом, творчо самовиражатись у різних видах художньої діяльності.

Програма “Вітаю тебе, театре!” призначена для дітей старшого дошкільного віку та забезпечує поступове ознайомлення дітей із театральним мистецтвом, послідовно розкриває методику керівництва театралізованими іграми дошкільників.

Завдання програми:

- ознайомлення дітей зі специфікою театрального мистецтва;
- формування в дітей емоційно-ціннісного ставлення до театру;
- розвиток естетичного сприйняття як творчого процесу – основи залучення до мистецтва;
- оволодіння навичками спілкування та колективної творчості.

Нижче представлена модель, яка розкриває шляхи формування у дітей уявлень про театр і театралізовану діяльність. Модель програми “Вітаю тебе, театре!” орієнтована на цілісне сприйняття вихователями процесу організації театралізованої діяльності з дітьми в сучасному дошкільному навчальному закладі (рис. 2).

Висновки і перспективи досліджень. Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує зусилля батьків, педагогів, психологів на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному віці. Дослідження з естетичного виховання дошкільників проводять Л. Артемова, Н. Гавриш, Т. Науменко, Т. Степанова, Т. Танько, А. Шевчук та інші. Проте поза увагою залишилося питання щодо місця сім’ї в розвитку дитячих театралізованих ігор. Усе це спонукає нас продовжити дослідження даної проблеми.

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / науковий керівник: А.М. Богуш // Дошкільне виховання”, 2013. – № 7. – С. 4-23.
2. Долинна О. Особливості роботи з дітьми, охопленими різними формами здобуття дошкільної освіти / О. Долинна, О. Низковська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. – № 3. – С. 31-38.
3. Макаренко Л.В. Театр і театралізована діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: монографія / Л.В. Макаренко. – Донецьк: ЛАНДОН–ХХІ, 2011. – 211 с.
4. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / За ред. Г.С. Тарасенко. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2010. – 320 с.
5. Шевчук А. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності: Навч.-метод. забезпечення програми “Дитина” / Антоніна Шевчук. – К.: Вид. дім “Шкіл. Світ”: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

The requirements to organization of the theatrical activity which are represented in the Base Component of Pre-School Education in modern preschool establishment are examined in the article.

Key words: *Base Component of Pre-School Education, competence, theatrical activity, children of senior pre-school age, model of the program “Hello, theater!”.*

УДК 378.14
ББК 74.04

Наталія Малиновська

ІННОВАЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті розкрито суть та необхідність проектування навчального процесу для підвищення професійного рівня студентів та визначено сутність і ознаки інноваційних педагогічних технологій як об'єкта проектування.

Ключові слова: *проектування, педагогічна технологія, інновація, аксіоматичне моделювання, педагогічна праксіологія, інформаційно-комп'ютерні технології.*

Державна політика України у сфері реформування вищої освіти передбачає всебічний розвиток та впровадження інноваційних технологій навчання, що відповідає ідеям інтеграції вищої освіти України до єдиного європейського та всесвітнього простору освіти. Євроінтеграція створює досить сприятливі умови для розвитку науки та освіти, але при цьому ставляться питання як про найшвидшу перебудову всіх ланок соціально-економічного життя в напрямі інтеграції до європейської та світової спільноти, так і про перехід від адаптаційного навчання до особистісно-орієнтованого (В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, В.Ю. Биков, І.А. Зязюн, В.Г. Кремень, В.І. Луговий, Н.Г. Ничкало, В.В. Олійник, І.Ф. Прокопенко, О.Г. Романовський, Д.В. Табачник, Л.Л. Товажнянський, К. Чеботарьов та ін.).

Сучасні проблеми у педагогічній теорії і практиці часто вирішуються шляхом створення і залучення до освітнього процесу інноваційних технологій та систем. Це, у свою чергу, потребує ретельного проектування, що виявляється не тільки у попередньому плануванні майбутніх змін, але й у передбаченні їх значення, можливого впливу та наслідків для безпосередніх учасників освітнього процесу. Згадана особливість виводить проблему проектування на одне з чільних місць у педагогічній науці. Тому в останні десятиліття у педагогіці сформувався й інтенсивно розвивається новий напрям – педагогічне проектування.